

Załącznik
do uchwały Nr
Rady Powiatu w Nidzicy
z dnia

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ
W POWIECIE NIDZICKIM
NA LATA 2023-2027**

NIDZICA 2023

Spis treści

I.	Wprowadzenie	3
II.	Struktura problemu przemocy domowej w Powiecie Nidzickim	7
III.	Cele i założenia Programu	14
IV.	Charakter działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	16
V.	Realizatorzy Programu	20
VI.	Finansowanie Programu	21
VII.	Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość Programu	21

I. Wprowadzenie

Przemoc domowa jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodziny jako instytucji jak i dla poszczególnych jej członków. W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku znajduje się zapis, który mówi o tym, iż instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką. Państwo ma dbać o dobro rodziny poprzez uwzględnienie go w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy przy użyciu odpowiednich metod i narzędzi, rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej, do których przecież należy sytuacja przemocy domowej.

Przemoc może przybierać różne formy:

1. Przemoc fizyczna, np.: popychanie, kopanie, szczypanie, bicie.
2. Przemoc psychiczna, np.: wyśmiewanie poglądów, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, ograniczenia snu i pożywienia, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, odmowa uczuć, szacunku czy własnego zdania, wymuszanie posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie.
3. Przemoc seksualna, np.: gwałt, wymuszanie stosunku, nieakceptowanych form pożycia seksualnego,
4. Przemoc ekonomiczna, np.: okradanie, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej lub świadome nie łożenie na utrzymanie rodziny,
5. Zaniedbanie, rozumiane jako niezaspokajanie podstawowych potrzeb (psychicznych i fizycznych) najczęściej stosowane przez osoby dorosłe wobec dzieci. O zaniedbaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, wyżywieniem, ubiorem, stanem zdrowia i higieną.

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, iż jest intencjonalna (zamierzone działanie mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary), narusza prawa i dobra osobiste ofiary przemocy, powoduje cierpienie, ból oraz poczucie bezsilności. W psychologii przemoc jest określonym typem zachowania, którym sprawca, wykorzystując przewagę, realizuje

swoje cele, nie licząc się z dobrem ofiary, powodując szkody na jej zdrowiu fizycznym i/lub psychicznym.

Celem stosowania przemocy jest aktywne wywieranie wpływu w niepożądany sposób na ofiarę, aby zmusić ją do postępowania zgodnie z wolą agresora. Przemoc jest zjawiskiem każdorazowo negatywnym, gdyż jest ona pewnym rodzajem wywierania wpływu na proces myślowy, zachowanie lub stan fizyczny osoby bez jej przyzwolenia. Ze względu na wielość służb biorących udział w przeciwdziałaniu zjawisku przemocy domowej w programie musi być ona ujęta jako zjawisko złożone, wieloaspektowe, rozpatrywane w kilku perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej, społecznej i zdrowotnej. Z punktu widzenia prawa przemoc domowa jest uznawana za przestępstwo, co zobowiązuje policję i wymiar sprawiedliwości do interweniowania; aspekt psychologiczny zwraca uwagę na mechanizmy przemocy domowej - uwikłanie w pułapkę przemocowej, wyjście z niej i minimalizację skutków natury psychicznej. Pod względem moralnym doznawanie przemocy pozbawia osobę prawa do godnego życia; funkcjonujące w społeczeństwie mity i stereotypy usprawiedliwiają i uzasadniają przemoc, a wzorce są kontynuowane przez pokolenia. Medyczne względy to szkody fizyczne, związane z nimi cierpienie i koszty leczenia osób poszkodowanych.

W prowadzonym w Polsce przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęto następującą definicję przemocy domowej: są to zamierzone działania bądź rażące zaniedbania dokonywane przez jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, wykorzystujące istniejącą lub stworzoną przez okoliczności przewagę sił czy władzy i powodujące u ich ofiar szkody lub cierpienie, naruszające ich prawa i dobra osobiste, a w szczególności ich życie bądź zdrowie, zarówno fizyczne, jak i psychiczne. Definicja ta odnosi się do sytuacji przemocy, w której sprawcą, a także ofiarą może być osoba dorosła lub dziecko. Najczęściej sprawcą jest dorosły, a ofiarą partner i/lub dziecko, lecz kierunek tej zależności może ulec odwróceniu. Ujmuje ona szeroką perspektywę widzenia przemocy i zwraca uwagę na typ relacji i brak możliwości samoobrony ofiary w wyniku naruszania jej dóbr.

Preambuła do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wskazuje, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Definiuje pojęcie przemocy domowej jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub wspólnie gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Zgodnie z powyższym rodzice i opiekunowie małoletnich mają bezwzględny zakaz stosowania przemocy wobec swoich dzieci a osobie dotkniętej przemocą udziela się bezpłatnej pomocy i wsparcia, zwłaszcza poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego, rodzinnego itd. Osoba doświadczająca przemocy domowej i zamieszkująca z osobą stosującą wobec niej przemoc, może liczyć na schronienie np. w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie lub zażądać opuszczenia przez sprawcę przemocy wspólnego miejsca zamieszkania. Przepisy potwierdzają również możliwość niezwłocznego interweniowania w przypadkach przemocy wobec dzieci.

Doznawanie przemocy jest zawsze doświadczeniem traumatycznym. Jej skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody dla zdrowia psychicznego i fizycznego jednostki oraz długotrwałe i odległe w czasie problemy, pojawiające się w późniejszym życiu. W wyniku wychowywania się w domu, gdzie występuje przemoc, u dzieci często pojawiają się zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresja, obniżone poczucie własnej wartości, deficyty poznawcze, problemy afektywno - behawioralne. Konsekwencje przemocy mogą ujawniać się również wiele lat później, w okresie młodzieńczym i dorosłym. Odroczone skutki przemocy objawiają się najczęściej różnymi formami niedostosowania społecznego: ucieczkami z domu, wagarowaniem, udziałem w nieformalnych grupach młodzieżowych, uzależnieniami, przestępczością oraz agresją i stosowaniem przemocy.

Nie ma wątpliwości, że zjawisko przemocy domowej istnieje w świadomości społecznej jako ważny problem współczesnego świata; niemal każdego dnia dowiadujemy się

o tragicznych wydarzeniach dziejących się w rodzinie, czyli miejscu, które powinno dawać poczucie bezpieczeństwa i miłości. Dzięki licznym kampaniom społecznym prowadzonym przez różne organizacje społeczne zwiększa się wiedza i wrażliwość na sytuacje, które wymagają reakcji, mimo że dzieją się w obrębie tzn. czterech ścian. Do niedawna przemoc domowa była uważana za zjawisko o wymiarze marginalnym, pojawiającym się w środowiskach tzw. patologicznych. Z danych statystycznych, badań i doświadczeń specjalistów zajmujących się tą problematyką wynika jednak, że zjawisko przemocy jest powszechne i dotyka wszystkich grup społecznych.

Poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, dlaczego ludzie w systemie rodzinnym krzywdzą siebie wzajemnie, nie doprowadziło do powstania jednego, spójnego modelu teoretycznego, lecz zaowocowało różnorodnością podejść, z których każde koncentruje się na innych mechanizmach odpowiedzialnych za przemoc. Wszystkie one razem pokazują, że jest ona złożonym, wielowymiarowym zjawiskiem psychologicznym, społecznym, socjologicznym, biologicznym, analizowanym w obrębie różnych dyscyplin naukowych. W szerokiej społecznej perspektywie w wyniku przemocy zostaje zniszczony cały system rodzinny, nie ma możliwości prawidłowego rozwoju a negatywne wzorce są powielane w kolejnych pokoleniach.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie należy do zadań własnych Powiatu.

Do zadań powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Zadaniem Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Nidzickim na lata 2023 - 2027 (zwanym dalej: Programem) jest

wprowadzenie w życie działań mających na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową, a także upowszechnienie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy, zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc domową. Program jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji Programu na lata 2018 - 2022 (Uchwała Nr XLI/245/2018 Rady Powiatu w Nidzicy z dn. 28.03.2018).

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń w przeciwdziałaniu zjawisku przemocy można stwierdzić, iż istnieje wiele czynników, które wpływają na ograniczenie możliwości pomocy w sytuacji przemocy. Przepisy prawa w niedostatecznym stopniu chronią ofiary przemocy, odpowiednie służby nie zawsze mogą oferować pomoc, gdyż ofiary przemocy nie zawsze przyznają się do swojej sytuacji. W związku z tym niektóre działania określone w programie mają charakter długofalowy i ich wykonanie realizowane będzie w kolejnych latach.

II. Struktura problemu przemocy domowej w Powiecie Nidzickim

Przemoc domowa jest najczęściej zjawiskiem rozległym w czasie i analiza jego przyczyn, oprócz kontekstu aktualnej sytuacji znęcania, powinna obejmować proces narastania napięć i konfliktów wynikających, między innymi z długotrwałych stresów i cech osobowości sprawcy, jego doświadczeń i sposobów radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, jego obrazu siebie i kontroli emocjonalnej. System pomocy rodzinom dotkniętym przemocą powinien opierać się o diagnozę problemu uwzględniającą skalę zjawiska, ofertę placówek i instytucji, kompetencje i doświadczenia, możliwości i bariery podejmowania działań pomocowych.

Na terenie Powiatu Nidzickiego działają instytucje/jednostki organizacyjne, które w zakresie statutowych zadań zajmują się zagadnieniami przemocy domowej. Są to: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowy Ośrodek Rozwoju Edukacji, Specjalny Ośrodek Szkolno-

Wychowawczy, Zespół Szkół Ogólnokształcących, Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących, Zespół Szkół Rolniczych i Ogólnokształcących, Poradnia Uzależnień i Współuzależnienia od Alkoholu.

Dane statystyczne dotyczące przemocy domowej są głównie gromadzone w Zespołach Interdyscyplinarnych funkcjonujących przy Ośrodkach Pomocy Społecznej, które bezpośrednio pracują z rodziną dotkniętą przemocą, jak również przez Policję podczas prowadzonych interwencji. Skalę zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu Nidzickiego prezentują poniższe dane.

Pozyskane z Komendy Powiatowej Policji w Nidzicy dane pokazują, że w 2021 roku policjanci przeprowadzili 535 interwencji domowych (łącznie liczba interwencji gdzie przemoc została potwierdzona i niepotwierdzona), założyli 63 Niebieskie Karty, a w 5 rodzinach wszczęli procedurę Nakaz/Zakaz wobec sprawcy przemocy w rodzinie. Ponadto przyjęli 43 zawiadomienia w kierunku art. 207 kodeksu karnego, wszczęli 25 postępowań i skierowali 15 wniosków do Sądu.

Sytuację dotyczącą przemocy domowej na bieżąco monitoruje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy. Przekazane dane przedstawiają się następująco:

1. Liczba przyjętych zgłoszeń związanych z przemocą domową – 31
2. Liczba skierowanych spraw do Sądu dotyczących przemocy domowej – 7
3. Liczba skierowanych spraw do Prokuratury dotyczących przemocy domowej – 6
4. Liczba porad udzielonych przez specjalistów – 103
5. Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia i porad specjalistów – 88.

Ponadto w ramach edukacji środowiska lokalnego w zakresie przemocy domowej prowadzone były konsultacje i udzielane porady w ramach Tygodnia Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem i Kampanii Biała Wstążka. W trybie ciągłym pracownicy brali czynny udział w spotkaniach grup roboczych zespołów interdyscyplinarnych. Pracownicy brali udział w szkoleniach m.in. pn. „Etapy pracy z osobami doznającymi przemocy w rodzinie i stosującymi przemoc w rodzinie”, „Działania policjantów wykonujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, realizacji procedury „NK” oraz uprawnienia Policji w zakresie wydania nakazu/zakazu wobec sprawcy przemocy

w rodzinie”.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy aktywnie wspiera politykę przeciwdziałania przemocy domowej. Jest ona skierowana do osób dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą domową i uzależnieniami. Przy Centrum działa Punkt Konsultacyjny, który umożliwia mieszkańcom Powiatu Nidzickiego dostęp do specjalistycznych usług psychologicznych, pedagogicznych i prawnych. Punkt oferuje możliwość skorzystania z porad specjalistów bezpłatnie.

Porady specjalistów kierowane są do osób i rodzin, w których występuje przemoc domowa, uzależnienia, problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi, niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przejściowe sytuacje kryzysowe. Pomocy udzielają prawnik, psycholog, pedagog-terapeuta. Problemy, z którymi zgłaszają się klienci są rozwiązywane w miarę możliwości na bieżąco. Specjaliści starają się by każdy zgłaszający się do Punktu uzyskał pomoc w takim zakresie jakiego oczekiwał. W przypadku braku możliwości rozwiązania problemu przez zatrudnionych specjalistów interesanci otrzymują adresy instytucji właściwych do załatwienia zgłaszanych spraw. Punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą domową i uzależnieniami jest czynny we wtorki w godzinach od 15:30 do 17:30 w Nidzicy, przy ulicy 1 Maja 9c, w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Tab. 1 Wykaz pomocy udzielonej w ramach poradnictwa w Punkcie Konsultacyjnym w poszczególnych latach

Lp.	Lata	Liczba osób objęta poradnictwem
1	2019	112
2	2020	79
3	2021	95
4	2022	82

Źródło: dane PCPR Nidzica

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy jest także realizatorem Programu korekcyjno-edukacyjnego. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec sprawców przemocy domowej są istotne z uwagi na fakt, że zachowania przemocowe w rodzinie są wyuczone i przejmowane z pokolenia na pokolenie, istnieje więc możliwość korekty takich zachowań, połączonej z edukacją, niezbędną do uświadomienia sprawcy, że zachowania

takie mają w istocie charakter przemocy wobec osoby najbliższej. Program ten adresowany jest przede wszystkim do osób stosujących przemoc domową. Mogą to być osoby, które przeszły bądź przechodzą właśnie przez tryby wymiaru sprawiedliwości, jak i osoby, które samodzielnie zgłoszą się do uczestnictwa. Program jest kierowany w szczególności do:

1. osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych;
2. osób stosujących przemoc domową, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii;
3. osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Wskazane powyżej unormowanie przewiduje, że programy takie przewidziane i zaprojektowane są przede wszystkim dla sprawców skazanych przez sąd zarówno na bezwzględną karę pozbawienia wolności, jak i dla osób skazanych (bądź wobec których warunkowo umorzono postępowanie) na karę z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Osoby są kierowane do programu przez policję, pomoc społeczną, organizacje pozarządowe, Kościół i inne instytucje. Głównym założeniem programu jest pomoc sprawcom w zaprzestaniu stosowania przemocy poprzez edukację oraz oddziaływania psychologiczne i socjalizacyjne, zmierzające do zmiany zachowań i postaw, sposobu myślenia oraz rozwinięcia mechanizmu samokontroli agresji. Do przeprowadzenia zajęć w oparciu o Program korekcyjno-edukacyjny skierowany do sprawców przemocy domowej zatrudnia się dwóch specjalistów – Certyfikowanych specjalistów psychoterapii i uzależnień.

Tab.2 Liczba osób, które rozpoczęły i zakończyły Program Korekcyjno-Edukacyjny w poszczególnych latach.

Lp.	Lata	Liczba osób, które rozpoczęły Program Korekcyjno-Edukacyjny	Liczba osób, które zakończyły Program Korekcyjno- Edukacyjny
1	2019	8	8
2	2020	9	8
3	2021	7	6
4	2022	6	6

Źródło: dane PCPR Nidzica

W obszarze zjawiska przemocy domowej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy działa jako realizator Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024. W 2021 roku Ośrodek realizował zadania mające na celu zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc m.in. poprzez następujące działania:

- projekt socjalny „Nowe środki, nowe horyzonty” – w ramach działań udzielane było wsparcie specjalistyczne, w tym psychologiczne,
- warsztat profilaktyczny pn. „Depresja zachowania autodestrukcyjne, lęki”. W warsztacie wzięło udział 100 uczniów, 12 nauczycieli i pedagog szkolny,
- warsztaty umiejętności radzenia sobie z przykrymi emocjami, „Profilaktyka zachowań ryzykownych”,
- szkolenia Przyjaciele Zippiego; Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej; Zły i dobry dotyk; Depresja i samobójstwa wśród dzieci i młodzieży. Jak pomóc kiedy nie jest za późno,
- program „Uzależnij się od sportu” – profilaktyka przeciw uzależnieniom poprzez aktywność sportową,
- podnoszenie kompetencji pracowników i udział w szkoleniach m.in. Etapy pracy z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie i stosującymi przemoc w rodzinie”, „Jak pracować ze sprawcami przemocy w rodzinie z wykorzystaniem modelu DULUTH”,
- inne: trening umiejętności społecznych, wspomaganie rozwoju psychospołecznego dzieci nieśmiałych, rozpowszechnianie ulotek i materiałów profilaktycznych dotyczących samobójstw, przemocy, zagrożeń czyhających w codziennym życiu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kozłowie prowadzi profilaktykę przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Kozłowo. Dane pozyskane z Ośrodka przedstawiają się następująco:

1. Liczba przyjętych zgłoszeń związanych z przemocą domową – 1
2. Liczba złożonych zawiadomień do Sądu w związku przemocą domową – 1
3. Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia i porad specjalistów – 35.

Ośrodek realizował programy oraz podejmował działania na rzecz przeciwdziałania przemocy tj. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024. Ponadto w placówkach oświatowych na terenie gminy

prowadzone były działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, pedagodzy szkolni i wychowawcy prowadzili zajęcia wychowawcze w celu edukacji w zakresie radzenia sobie z agresją i stresem organizując m.in. warsztaty pn. „Depresja i samookaleczenia wśród dzieci i młodzieży” oraz wspierali formy spędzania wolnego czasu, które sprzyjają zachowaniom nieagresywnym i modelują właściwe zachowanie. Upowszechniano ofertę pomocową dla osób doświadczających przemocy poprzez ulotki, gazetki a wśród rodziców upowszechniano informacje w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy psychologicznej, socjalnej i rodzinnej. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie były realizowane poprzez promowanie licznych działań profilaktyczno-edukacyjnych skierowanych do mieszkańców gminy. Spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego przyczyniały się do głębszego rozpoznania środowisk co w efekcie pozwala na trafniejsze diagnozowanie sytuacji.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie prowadzi profilaktykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Janowo. Dane pozyskane z Ośrodka przedstawiają się następująco:

1. Liczba przyjętych zgłoszeń związanych z przemocą domową – 4
2. Liczba złożonych zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa dot. przemocy domowej – 1
3. Liczba porad udzielonych przez specjalistów dla osób z rodzin dotkniętych przemocą domową – 12
4. Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia i porad specjalistów – 10.

Ponadto Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie realizuje Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowo na lata 2021-2025. W ramach w/w programu Ośrodek włączył się w realizację Kampanii „Biała Wstążka”, skierowanej do mężczyzn , która ma na celu przeciwdziałanie przemocy wobec kobiet, celem promowania i uwrażliwiania społeczności lokalnej na zjawisko przemocy domowej. Podnosił kwalifikacje i poszerzał wiedzę pracowników w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej poprzez oddelegowywanie na szkolenia i konferencje. Prowadził Punkt Konsultacyjny i Grupę Wsparcia, udzielając porad w zakresie uzależnień i przemocy domowej oraz wsparcia psychologicznego.

Aktywną politykę wsparcia dla ofiar przemocy domowej prowadzi również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowcu Kościelnym. Dane pozyskane z Ośrodka przedstawiają się następująco:

1. Liczba przyjętych zgłoszeń związanych z przemocą domową – 6
2. Liczba skierowanych spraw do Sądu dot. przemocy domowej – 0
3. Liczba porad udzielonych przez specjalistów dla osób z rodzin dotkniętych przemocą domową – 17
4. Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia i porad specjalistów – 17.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje działania określone w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny na lata 2021-2025. Grupy robocze zajmują się rozwiązywaniem problemów związanych z występowaniem przemocy w indywidualnych przypadkach zaś członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego dokonują analizy sytuacji rodzinnej. W 2021 roku funkcjonowało 9 grup roboczych, odbyło się 31 spotkań.

Ośrodek przystąpił również do Ogólnoswiatowej Kampanii „Biała Wstążka” oraz „16 Dni Bez Przemocy”, w ramach którego prowadzono dyżury. W ramach dyżuru udzielane były informacje nt. możliwości wsparcia osób i rodzin doświadczających przemocy, rozpowszechniane broszury „Przemocy mówimy NIE” i „Stop przemocy domowej”.

Środowisko szkolne jest miejscem profilaktyki pierwszorzędowej, czyli uprzedzającej, skierowanej do grupy niskiego ryzyka, polegającej na zapobieganiu zagrożeniom, w szczególności na rozwijaniu umiejętności radzenia sobie z wymogami życia.

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Nidzicy, Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Nidzicy oraz Zespół Szkół Rolniczych i Ogólnokształcących w Jagarzewie za cel stawiają sobie zapobieganie uzależnieniom, przemocy i agresji. W zakresie przeciwdziałania przemocy domowej prowadzą diagnozy sytuacji występowania przemocy, zarówno fizycznej jak i psychicznej m.in. poprzez działania realizowane w ramach Programów Profilaktycznych takich jak: „Korekta”, „ARS czyli jak dbać o miłość”. W przypadku rozpoznania pierwszych sygnałów świadczących o przemocy domowej, nawiązują w kontakt z rodziną lub odwołują się do specjalistycznej pomocy poprzez Sąd

Rodzinny i Policję.

Działania realizowane na rzecz przeciwdziałania przemocy i agresji realizowane przez placówki to przede wszystkim organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, otoczenie szczególną opieką uczniów z rodzin dysfunkcyjnych oraz uczniów, którzy weszli w konflikt z prawem poprzez rozmowy wspierające i terapeutyczne, kontrolę, współpracę z opiekunami i kuratorami, mediacje, życzliwość.

Ponadto w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie placówki upowszechniają informacje o instytucjach pomocowych, diagnozują sytuację rodzinną uczniów w formie ankiet, pogadanek i indywidualnych konsultacji.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Nidzicy to placówka wspierająca dzieci i młodzież, które są ofiarami przemocy w rodzinie. Wsparcie polega przede wszystkim na edukacji środowiska lokalnego w zakresie przemocy domowej, poprzez publikację materiałów informacyjnych na temat zjawiska przemocy i jej przeciwdziałania; prowadzenie zajęć edukacyjnych i psychoedukacyjnych m.in. warsztatów m.in. pn. „Przemocy mówimy NIE”, „Asertywność w sytuacjach przemocowych”, „Kształtowanie umiejętności eliminowania nieporządkanych zachowań tj. agresja, przemoc fizyczna, psychiczna”; tworzenie warunków do bezpiecznego spędzania wolnego czasu w formie zajęć sportowych, rekreacyjnych, muzyczno-tanecznych i innych. Ponadto w placówce realizowany jest Program Profilaktyczno-Wychowawczy oraz prowadzony przez psychologa i pedagoga punkt konsultacyjny. W ramach współpracy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej pracownicy współpracowali z Komendą Powiatową Policji, OPS, Kuratorami Sądowymi. Aby budować skuteczne formy pomocy dla ofiar przemocy organizowano spotkania Zespołu Wychowawczego, realizowano Program Profilaktyczno-Wychowawczy oraz prowadzono Punkt Konsultacyjny prowadzony przez psychologa i pedagoga na terenie placówki.

III. Cele i założenia programu

W poszukiwaniu rozwiązań problemów związanych z przemocą domową zaangażowani są specjaliści instytucji i organizacji. Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust.3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy opracowało Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy

Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2023 - 2027, zwany dalej Programem.

Głównym założeniem Powiatowego Programu jest kontynuacja podejmowanych działań w ramach realizacji programu na lata 2018-2022, mających na celu ograniczenie skali zjawiska przemocy domowej w powiecie. Aby osiągnąć założony w Programie na lata 2023 - 2027 cel priorytetowy, zostały opracowane również cele szczegółowe takie jak: zwiększanie świadomości społeczności lokalnej, zwiększanie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc, zapewnienie wieloaspektowej pomocy dla osób doświadczających przemocy, będących w kryzysie i zagrożonych zjawiskami patologicznymi, podnoszenie oraz doskonalenie umiejętności kadr w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Istotnym elementem Programu jest koordynacja podejmowanych działań na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych. Podstawę programu stanowi podejście systemowe, interdyscyplinarne i kompleksowe, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin na bazie wielopoziomowego systemu przeciwdziałania przemocy opartego o wyspecjalizowane zasoby ludzkie i instytucjonalne, pomiędzy którymi istnieje relacja współpracy. Elementami takiego systemu na poziomie powiatu są pracownicy wszystkich instytucji z danego terenu zaangażowani w przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej. Interwencja wobec indywidualnego przypadku problemu przemocy nie może opierać się na działaniu jednej instytucji. Działania powinny być podejmowane przez osoby o różnych specjalnościach, co umożliwia pracę zespołową o charakterze wzajemnego uzupełniania się, gdyż różne instytucje zabezpieczają inne potrzeby rodziny uwiękłej w przemoc.

Podstawowym założeniem Programu jest ograniczenie skali problemu, zwiększenie skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej poprzez zapewnienie wsparcia i pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej oraz prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych w stosunku do osób stosujących przemoc domową. Osoby doświadczające przemocy domowej powinny mieć zapewnioną profesjonalną

i specjalistyczną pomoc, m.in. psychologiczną i prawną. Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej będzie możliwe również dzięki wzmacnianiu kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałaniu wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Kolejnym, ważnym założeniem Programu jest szeroko rozumiana profilaktyka i edukacja społeczna w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz jej przyczyn i skutków poprzez poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym mieszkańców i uczniów z terenu powiatu oraz zainteresowanych służb. Ponadto istotne jest promowanie programu profilaktycznego i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych bez stosowania przemocy.

IV. Charakter działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

CEL GŁÓWNY:

Zwiększenie skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Powiatu Nidzickiego

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Cel I. Działania profilaktyczne i edukacja społeczna mające na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej.

1. Diagnoza dotycząca zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu Nidzickiego.

Zadanie realizowane będzie poprzez:

- coroczny raport na temat zjawiska przemocy domowej, podsumowujący podejmowane działania oraz ich efekty zawarty w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy.

2. Poszerzanie wiedzy i zwiększanie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej oraz o instytucjach udzielających specjalistycznej pomocy.

Zadanie realizowane będzie poprzez:

- prowadzenie lokalnych kampanii społecznych poprzez udostępnianie ulotek informacyjnych związanych z przemocą domową,

- zamieszczanie na stronie www PCPR informacji dotyczących zjawiska przemocy domowej,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,
- promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy przy współpracy z innymi instytucjami i organizacjami,

Cel II. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony, wsparcia oraz profesjonalnej pomocy dla osób dotkniętych przemocą domową i ich rodzin.

1. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym lub zagrożonym przemocą domową. Budowanie skutecznych form pomocy dla ofiar przemocy domowej poprzez udzielanie na bieżąco profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy domowej.

Zadania realizowane będą poprzez:

- poszerzanie oferty działań wspierających dla osób dotkniętych przemocą domową w zależności od potrzeb środowiska lokalnego.

2. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym/zagrożonym przemocą domową lub będących jej świadkami.

Zadania realizowane będą poprzez:

- udzielanie osobom dotkniętym/zagrożonym przemocą domową pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego i rodzinnego,
- prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy Domowej, do którego zgłaszać się mogą osoby doświadczające przemocy/zagrożone przemocą domową, w którym uzyskają informację o dalszej, możliwej pomocy,
- informowanie o telefonach zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą domową,
- monitoring działań.

Cel III. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

1. Tworzenie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Zadanie realizowane będzie poprzez:

- przekazanie zaktualizowanych informatorów dotyczących instytucji rządowych i samorządowych, podmiotów i organizacji pozarządowych z terenu Powiatu Nidzickiego realizujących oferty dla osób stosujących przemoc domową, właściwemu miejscowo Prezesowi Sądu Rejonowego, Prokuratorom, Komendantowi Komendy Powiatowej Policji w Nidzicy oraz gminom wchodzącym w skład Powiatu Nidzickiego.

2. Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Zadanie realizowane będzie poprzez:

- objęcie osób stosujących przemoc domową programem korekcyjno – edukacyjnym,
- wsparcie terapeutyczne osób stosujących przemoc domową,
- monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
- badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc domową poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno – edukacyjnego.

Cel IV. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

1. Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadanie realizowane będzie poprzez:

- wsparcie dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą domową z osobami stosującymi przemoc, w formie m.in. szkoleń, porad, konferencji

Wobec powyższych założeń Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Nidzickim na lata 2023 - 2027 jest konieczny, a jego realizacja przyczyni się do zwiększenia świadomości społeczności lokalnej o zjawisku przemocy domowej oraz wpłynie na poprawę sytuacji rodzinnej wielu mieszkańców Powiatu.

Spodziewane efekty realizowanych działań

Zakłada się, że realizowane w ramach Programu zadania doprowadzą do zmniejszenia zjawiska problemu przemocy domowej poprzez:

- podniesienia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej,
- wzmocnienia i upowszechnienia działań profilaktycznych,
- poszerzenia oferty oraz dostępności pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową,
- zintensyfikowania i podniesienia jakości działań kierowanych do sprawców,
- podniesienia jakości usług świadczonych przez podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej poprzez:

- zwiększenie społecznej świadomości, wrażliwości i zaangażowania w przeciwdziałanie przemocy domowej,
- zmianę postaw społeczności lokalnej wobec przemocy domowej,
- pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem,
- usprawnienie systemu pomocy osobom dotkniętym przemocą domową oraz stosującym przemoc (w tym: udzielanie profesjonalnej pomocy specjalistycznej, zwiększenie dostępności do form wsparcia),
- podniesienie jakości udzielanej pomocy (doskonalenie kadry działającej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej),
- wzrost liczby osób profesjonalnie zajmujących się świadczeniem usług na rzecz osób dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc domową (doskonalenie kadry działającej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej),
- zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą,
- rozwój systemu współpracy między instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Program stanowi dokument otwarty i elastyczny. Oznacza to, że może podlegać modyfikacjom na skutek zmieniającej się rzeczywistości, rozeznaczonych potrzeb mieszkańców

Powiatu Nidzickiego oraz wymogów prawnych.

Adresaci Programu

Program skierowany jest w szczególności do mieszkańców Powiatu Nidzickiego a przede wszystkim do:

- osób doświadczających przemocy domowej, m.in.: dzieci, młodzieży, współmałżonków, partnerów, osób starszych czy niepełnosprawnych,
- osób stosujących przemoc domową,
- osób zagrożonych przemocą domową,
- świadków przemocy domowej,
- przedstawicieli władz lokalnych, instytucji oraz służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Profilaktyczny charakter Programu, tzn. planowane upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej w szkołach, internecie, na stronie www, itp. włącza w grono jego odbiorców społeczność lokalną zamieszkującą na terenie Powiatu Nidzickiego.

Program skierowany jest również pośrednio do przedstawicieli instytucji i służb udzielających działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

V. Realizatorzy Programu

Program przewiduje współpracę lokalnych samorządów, w tym wielu instytucji i służb, które działają w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Podjęte na jego podstawie działania mają przyczynić się do zwiększenia skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, a w konsekwencji do poprawy sytuacji rodzin dotkniętych przemocą domową oraz zapobiegania występowaniu tego zjawiska.

Realizatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy. Do Programu włączone zostaną bezpośrednio lub pośrednio, na zasadzie współpracy następujące służby i instytucje:

- Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu,
- Powiatowy Ośrodek Rozwoju Edukacji,
- szkoły,

- sąd (w tym: kuratorzy zawodowi i społeczni),
- policja,
- placówki służby zdrowia,
- społeczność lokalna.

VI. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będą środki finansowe z budżetu Powiatu Nidzickiego, dotacji oraz środki pozyskane z innych źródeł.

VII. Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość Programu

Monitorowanie realizacji Programu będzie prowadzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy w oparciu o dane dot. zrealizowanych zadań w ramach programu pozyskane od podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Wskaźniki realizacji Programu:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna

- liczba przeprowadzonych spotkań, prelekcji, warsztatów, wykładów i konsultacji adresowanych do różnych grup zagrożonych przemocą,
- liczba materiałów edukacyjnych w formie informatorów, ulotek i plakatów,
- liczba materiałów edukacyjnych o tematyce przeciwdziałania przemocy.

2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony, wsparcia oraz profesjonalnej pomocy dla osób dotkniętych przemocą domową i ich rodzin

- liczba osób dotkniętych przemocą domową objętych wsparciem,
- liczba rodzin dotkniętych przemocą domową objętych wsparciem,
- liczba osób objętych procedurą Niebieskiej Karty - osoby doznające przemocy domowej.

3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

- liczba osób stosujących przemoc w rodzinie uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób objętych procedurą Niebieskiej Karty - osoby podejrzane o stosowanie przemocy domowej.

4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług - współpraca z instytucjami na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy domowej.

- liczba szkoleń, spotkań i warsztatów podnoszących wiedzę i kompetencje pracowników świadczących pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy.